

Nr 59.

Godkänd av första kammaren den 16 april 1915.
Godkänd av andra kammaren den 16 april 1915.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:t:s
i statsverkspropositionen gjorda framställning om åtgärder
för att främja tillgodogörandet av den i landets torv-
mossar befintliga bränsletillgång m. m.*

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 1.)

Till Konungen.

I punkt 45 under nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1916 i mån av behov disponera vad vid utgången av år 1915 må kvarstå oanvänt å anslaget för vidtagande av sådana åtgärder, som kunna finnas vara ägnade att främja lösningen av frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torvmossar befintliga tillgång på bränntorv, torvströ m. m., dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1916, att i mån av behov användas, anvisa ett anslag av 100,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1915 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp.

Till Kungl. Maj:t:s förfogande för vidtagande av sådana åtgärder, som kunna finnas vara ägnade att främja lösningen av frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torvmossar befintliga bränsletillgång m. m., har riksdagen på extra stat anvisat för år 1902

100,000 kronor, för år 1905 25,000 kronor, för år 1907 20,000 kronor, för år 1912 10,000 kronor, för år 1913 likaledes 10,000 kronor och för år 1914 5,000 kronor. Vidare har riksdagen för varje år från och med år 1904 medgivit, att Kungl. Maj:t finge under ett följande år i mån av behov för ändamålet disponera, vad vid utgången av närmast föregående år icke blivit använt av samma medel.

I skrivelse den 11 september 1914 hava kommerskollegiet och lantbruksstyrelsen framhållit, att Kungl. Maj:t genom särskilda remisser anbefallt ämbetsverken att avgiva utlåtande dels över en av styrelsen för aktiebolaget Kolmaskin gjord ansökning om ett statsunderstöd av 10,000 kronor för utexperimenterandet av en torvkolningsmaskin enligt bifogad patentbeskrivning, dels ock över en av juris kandidaten Einar Gössling gjord ansökning om ett statsunderstöd av 100,000 kronor för uppförande å torvmosse här i landet av en torvkolfabrik enligt doktor de Lavals system med en kapacitet av omkring tio ton torvkolfriketter om dagen. Dessutom hade till ämbetsverken ävenledes för avgivande av utlåtande remitterats en framställning från aktiebolaget Torv angående efterskänkandet av beviljat lån från torvlånefonden.

Av de särskilda framställningarna och av vad ämbetsverken i övrigt hade sig bekant rörande de i dessa framställningar omförmälda uppfinningar syntes det ämbetsverken framgå, att beaktansvärda uppslag här föreläge för tillgodogörandet av den i landets torvmossar befintliga bränsletillgång. I de rörande dessa uppfinningar meddelade uppgifter och beskrivningar saknades emellertid närmare utredningar rörande deras ekonomiska utförbarhet, utredningar, som ämbetsverken ansåge ovillkorligen böra verkställas, om ämbetsverken skulle kunna bilda sig en säker uppfattning om deras verkliga värde.

Verkställandet av dessa ekonomiska utredningar syntes enligt ämbetsverkens mening böra uppdragas åt ämbetsverken. Härför erfordrades dock, att ämbetsverken bleve i tillfälle att för ändamålet tillkalla sakkunniga personer.

Med anledning härav bemyndiga Eders Kungl. Maj:t den 24 september 1914 kommerskollegiet och lantbruksstyrelsen att tillkalla högst fem sakkunniga personer för verkställande av utredning angående den tekniska och ekonomiska utförbarheten av uppfinningar för tillgodogörande av den i landets torvmossar befintliga bränsletillgång.

I särskild skrivelse den 11 september 1914 hava kommerskollegiet och lantbruksstyrelsen, under erinran om sin begäran att få tillkalla

sakkunniga för verkställande av omförmälda utredningar, anført, att det särskilt under nu rådande förhållanden synts ämbetsverken synnerligen önskvärt, att, om dessa utredningar lämnade tillfredsställande resultat, åtgärder från statsmakternas sida måtte vidtagas för att snarast möjligt i praktiken få tillämpade de sätt för tillgodogörandet av den i landets torvmossar befintliga bränsletillgång, som komme att visa sig lämpliga och ekonomiskt utförbara. Då av anslaget till dylika åtgärders befrämjande för det dåvarande funnes tillgängligt ett belopp, som enligt uppgift från statskontoret samma dag utgjorde 21,739 kronor 85 öre, hade ämbetsverken funnit det vara av behovet påkallat, att ökat anslag för ändamålet redan under år 1914 bleve ställt till Kungl. Maj:ts förfogande. Den sålunda erforderliga ökningen syntes ämbetsverken icke böra beräknas lägre än till 100,000 kronor.

I likhet med departementschefen anser riksdagen det vara av synnerlig vikt, att problemet att såsom bränsle tillgodogöra sig de stora torvmossarna i riket om möjligt vinner en ekonomiskt gynnsam lösning. Riksdagen finner det därför fullt motiverat, att de försök till frågans lösning, som göras, bliva, i den mån de befinnas förtjänta av bidrag, på ett kraftigare sätt än som under den senare tiden skett av statsmakterna understödda. Då riksdagen icke har något att anmärka mot storleken av det för ändamålet begärda beloppet eller mot framställningen i övrigt, har riksdagen *dels* medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må under år 1916 i mån av behov disponera vad vid utgången av år 1915 må kvarstå oanvänt å anslaget för vidtagande av sådana åtgärder, som kunna finnas vara ägnade att främja lösningen av frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torvmossar befintliga tillgång på bränntorv, torvströ m. m.; *dels ock* för samma ändamål å extra stat för år 1916, att i mån av behov användas, anvisat ett anslag av 100,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under år 1915 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp.

Stockholm den 16 april 1915.

Med undersätlig vördnad.